

Rozwój rynku: Żeliwo i stal (CN 72) — 2015–2025

Wstęp

W latach 2015–2025 unijny handel wyrobami objętymi działem 72 (żeliwo i stal) przeszedł głęboką transformację. Okres ten naznaczony był gwałtownym wzrostem deficytu handlowego, bezprecedensowymi wstrząsami cenowymi w latach 2021–2022 oraz gruntowną przebudową mapy dostawców i odbiorców. Poniższy raport analizuje najważniejsze dynamiki obserwowane w danych, opierając się wyłącznie na statystykach dostępnych na platformie TradeDashboard.

1. Przebudowa łańcucha dostaw: od dominacji WNP ku azjatyckim filarom importu

1.1 Udział Rosji i Ukrainy stopniał, ustępując miejsca Turcji, Indiom i Korei Południowej

Import żeliwa i stali spoza UE charakteryzował się w badanym okresie znaczącą dywersyfikacją geograficzną. Jeszcze w 2015 roku największymi dostawcami były Rosja (4,05 mld EUR) i Chiny (4,07 mld EUR), jednak do 2025 roku ich rola uległa zmianie. Wartość importu z Rosji spadła o 46,3%, do 2,17 mld EUR, a z Ukrainy, po przejściowym szczycie w 2021 roku (5,00 mld EUR), obniżyła się do 2,16 mld EUR (spadek o 11,6% w całym okresie). W przeciwnym kierunku podążyły dostawy z Turcji (+269,6%, do 3,79 mld EUR), Indii (+133,4%, do 3,21 mld EUR) i Korei Południowej (+101,7%, do 3,39 mld EUR). Wielka Brytania, niegdyś trzeci dostawca (3,47 mld EUR w 2015 r.), zmniejszyła swój udział o 24,3%, osiągając 2,63 mld EUR w 2025 r.

Powyższe przesunięcia widać wyraźnie w tabeli poniżej (dane wartościowe w mln EUR):

Partner	2015	2025	Zmiana (%)
Federacja Rosyjska	4 051,2	2 173,5	–46,3
Ukraina	2 445,7	2 161,6	–11,6
Turcja	1 025,6	3 790,7	+269,6
Wielka Brytania	3 474,0	2 630,2	–24,3
Chiny	4 068,8	4 198,4	+3,2
Indie	1 376,2	3 211,6	+133,4
Korea Płd.	1 681,9	3 392,3	+101,7

Szczegółowe dane o partnerach handlowych dostępne są w zakładce Struktura partnerów.

1.2 Spadek koncentracji importu potwierdza trwałą dywersyfikację

Wskaźnik Herfindahla-Hirschmana (HHI) dla wartości importu obniżył się z 844,7 w 2015 r. do 605,9 w 2025 r., co oznacza redukcję o 28,3%. Równie wyraźny spadek dotyczył wolumenu – HHI ilościowy zmalał z 1087,8 do 603,0 (–44,6%). Oznacza to, że UE uniezależnia się od pojedynczych dostawców, zwiększając odporność łańcucha dostaw. Pełne dane o koncentracji znajdują się w sekcji Koncentracja rynku.

1.3 Rosnąca rola krajów południowych i wschodnich w imporcie unijnym – Niemcy tracą pozycję

Po stronie państw członkowskich największy wzrost importu odnotowały Włochy (+52,8%, do 10,36 mld EUR w 2025 r.), Rumunia (+155,1%, do 1,82 mld EUR) i Polska (+84,1%, do 2,57 mld EUR). Jednocześnie niemiecki import obniżył się o 45,9%, z 2,94 mld EUR do 1,59 mld EUR, co odzwierciedla przesunięcie aktywności przemysłowej na południe i wschód UE. Odpowiednie zestawienie można znaleźć w widoku Główni reporterzy.

2. Eksport wartości, nie tonażu: specjalizacja UE w wyrobach wysoko przetworzonych

2.1 Spadek wolumenu przy wzroście wartości – efekt podwyższonych cen

W latach 2015–2025 wolumen unijnego eksportu stopniał o 14,9% (z 39,5 mln ton do 33,6 mln ton), natomiast jego wartość wzrosła o 5,4% (z 26,5 mld EUR do 28,0 mld EUR). Średnia cena eksportowa podskoczyła z 671,6 EUR/t do 831,4 EUR/t (+23,8%). To oznacza, że UE sprzedaje mniej towarów w ujęciu ilościowym, ale osiąga wyższe przychody dzięki korzystniejszej strukturze asortymentowej i ogólnemu wzrostowi cen stali. Ogólny obraz handlu prezentuje moduł Przegląd handlu.

2.2 Koncentracja rynków eksportowych rośnie – Turcja i USA jako kluczowi odbiorcy

W przeciwieństwie do importu, eksport UE uległ silniejszej koncentracji: HHI wartości wzrósł z 785,2 w 2015 r. do 943,3 w 2025 r. (+20,1%). Głównymi beneficjentami były Turcja (wzrost o 41,7%, do 5,23 mld EUR) oraz Stany Zjednoczone (+15,8%, do 4,37 mld EUR). Z kolei dramatyczny spadek odnotowano w eksporcie do Algierii (–86,6%, z 1,89 mld EUR do 0,25 mld EUR), co było skutkiem wewnętrznych ograniczeń importowych tego kraju. Poniższa tabela podsumowuje główne kierunki eksportu:

Partner	2015 (mln EUR)	2025 (mln EUR)	Zmiana (%)
Turcja	3 690,8	5 230,8	+41,7
Stany Zjednoczone	3 771,8	4 366,8	+15,8
Wielka Brytania	3 639,0	3 729,0	+2,5
Szwajcaria	1 781,0	1 934,3	+8,6
Egipt	325,9	716,4	+119,8
Indie	948,5	1 387,7	+46,3
Algieria	1 891,7	253,3	-86,6

Dane pochodzą z sekcji Partnerzy handlowi.

2.3 Struktura towarowa: złom, wyroby powlekane i stal stopowa jako filary wartości dodanej

W eksporcie dominują trzy grupy: odpady i złom (CN 7204 – 15,8 mln ton, 5,14 mld EUR w 2025 r.), wyroby walcowane płaskie powlekane (CN 7210 – 2,8 mln ton, 3,20 mld EUR) oraz wyroby płaskie ze stali stopowej (CN 7225 – 3,2 mln ton, 4,27 mld EUR). Ceny jednostkowe tych ostatnich należą do najwyższych (1 280 EUR/t dla 7225), co podkreśla przewagę UE w segmentach wyższej technologii. Dla porównania, import UE koncentruje się na półproduktach (7207) i blachach gorącowalcowanych (7208), co odzwierciedla tradycyjny model „import surowca/półproduktu – eksport produktu przetworzonego”. Szczegółowy rozkład oferuje Porównanie segmentów.

3. Wulkan cenowy lat 2021–2022: jak szoki zdefiniowały nową mapę handlu

3.1 Ekstremalne skoki cen w imporcie i eksporcie w roku 2021

Rok 2021 przyniósł serię gwałtownych szoków cenowych, które system wczesnego ostrzegania identyfikuje jako anomalne. W imporcie najsilniejszy wzrost cen odnotowano w przypadku Turcji (+53,2% względem lat 2019–2020, przy wartości udziału 10,8%), Brazylii (+83,8%, udział 5,6%) oraz Rosji i Ukrainy (odpowiednio +57,7% i +52,2%). Po stronie eksportu największe odchylenia dotyczyły Egiptu (+29,8%, udział 2,9%), Indii (+53,0%, udział 5,6%) i Norwegii (+33,8%). Zdarzenia te są udokumentowane w zakładce Wstrząsy cenowe.

3.2 Trwała zmienność na rynkach dostawców – Wietnam i Brazylia jako przykłady ekstremalnych wahań

Miara zmienności (współczynnik zmienności ilości) pokazuje, które relacje handlowe były najbardziej niestabilne. W imporcie najwyższą zmiennością charakteryzował się Wietnam

(CV = 0,967) oraz Brazylia (0,439). W eksporcie rekordzistą była Algieria (CV = 1,143), gdzie załamanie dostaw po 2016 roku miało charakter strukturalny. Stabilnością odznaczały się natomiast przepływy z Norwegią (CV importu 0,036, eksportu 0,078) i Szwajcarią (import CV 0,104). Pełny wykres zmienności dostępny jest w sekcji Analiza zmienności.

3.3 Podwyższony poziom cen utrzymuje się po szoku, definiując nową normalność

Po ustąpieniu najgwałtowniejszych zawirowań ceny nie powróciły do poziomów sprzed pandemii. W 2025 r. przeciętna cena importowa wynosiła 722,5 EUR/t (wobec 555,6 EUR/t w 2015 r.), a eksportowa 831,4 EUR/t (wobec 671,6 EUR/t). Szczególnie drogie pozostały żelazostopy (CN 7202 – 1 827 EUR/t w imporcie) oraz stal stopowa płaska (CN 7225 – 1 281 EUR/t w eksporcie). Ten strukturalny wzrost cen, w połączeniu z opisaną wcześniej zmianą struktury geograficznej, doprowadził do powiększenia deficytu handlowego z –1,50 mld EUR w 2015 r. do –11,07 mld EUR w 2025 r. (pogorszenie o 637,8%), co podkreśla wrażliwość UE na zewnętrzne szoki kosztowe.

Wnioski

Analiza danych za lata 2015–2025 ujawnia trzy zasadnicze tendencje w unijnym handlu żeliwem i stalą. Po pierwsze, nastąpiła geograficzna reorientacja importu: udział Rosji i Ukrainy zmalał na rzecz Turcji, Indii i Korei Południowej, przy ogólnej dywersyfikacji dostawców. Po drugie, eksport UE ewoluował w kierunku produktów o wyższej wartości jednostkowej (stale stopowe, wyroby powlekane), co pozwoliło utrzymać przychody mimo spadku tonażu. Po trzecie, wstrząsy cenowe lat 2021–2022 okazały się punktem zwrotnym, na trwale podnosząc poziom cen i pogłębiając deficyt handlowy. Przedstawione zmiany odzwierciedlają zarówno odporność europejskiego sektora stalowego, jak i jego rosnącą zależność od zewnętrznych źródeł zaopatrzenia w warunkach wysokiej niepewności geopolitycznej.

Wygenerowano 2026-07-24 na podstawie danych z tradedashboard.eu

Raport wygenerowany maszynowo: przyspiesza analizę człowieka, choć czasami może ją wprowadzić w błąd. Nigdy nie może jej w pełni zastąpić.

Jeśli potrzebujesz porady dotyczącej europejskiej polityki handlowej lub reprezentacji Twoich interesów w Brukseli, nie wahaj się skontaktować ze mną pod adresem support@tradedashboard.eu. Znajdziesz moje CV pod tym adresem.